

СОТЕЧЕСТВЕННИКИ **РОДАСЫ**

PISMO KONGRESU POLAKÓW W ROSJI

№ 2 (92) 2022 rok

«RODACY» (СООТЕЧЕСТВЕННИКИ)

Культурно-просветительское издание.
Издается с 1997 года.

Учредители: Всероссийская общественная организация «Федеральная польская национально-культурная автономия "Конгресс поляков в России"», творческий коллектив.

Гл. редактор Сергей Леончик.

Редакционный совет: Артем Чернышев, Сергей Немков, Людмила Полежаева, Войцех Корвин-Коссаковский, Марина Кожевникова, Елена Владимировна.

Фото на обложке: Римско-католическая церковь Преображения Господня в Красноярске. Построена в 1911 г. Архитектор – Владимир Соколовский (https://prmira.ru).

Адрес редакции, издателя:

Россия, 655012, г. Абакан,
ул. Тараса Шевченко, 64-51

Контакты:

Телефон: +7 923 214 29 48
E-mail: rodacynasyberii.pl@gmail.com

• www.rodacynasyberii.pl
• www.facebook.com/rodacynasyberii
• vk.com/public204043263

Тираж: 999 экземпляров.

Выходит раз в квартал
на польском и русском языках.
Распространяется бесплатно.

Проект финансируется из средств Канцелярии Председателя Совета Министров в рамках конкурса для Польши и поляков за границей в 2022 г.

Проект finansowany ze środków Канцелярии Презеса Рады Министров в рамках конкурса Polonia i Polacy za Granicą 2022

Publikacja wyraża jedynie poglądy autora/ów i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Канцелярии Презеса Рады Министров

Spis treści

• Polonia w Chakasji. Podsumowanie roku szkolnego (Abakan).....	3
• Polskie tradycje zimowe we wsi Karatuzskoje (Minusińsk).....	4
• „Polacy na Syberii od XVII do XX wieku”.....	4
• „Wielogłos ziemi Chakaskiej” (Abakan).....	5
• Polonijny Festiwal Wielkanocny (Abakan).....	5
• Zimowa Szkoła Języka Polskiego na Olchonie 2022 (Irkuck).....	6-7
• „Chwilówki” Wisławy Szymborskiej (Krasnojarsk).....	8-9
• Dzień Języka Ojczystego (Moskwa).....	9
• Daleka podróż do Polski.....	10-13
• Ogólnorosyjski quiz „Co? Gdzie? Kiedy? o Polsce” (Kaliningrad).....	13
• Spotkanie Ambasadora RP w Rosji z Polonią (Kaliningrad).....	14
• Koncert „Wiwat Polonia!” (Kaliningrad).....	14
• Uroczystości w Katyniu i Smoleńsku.....	15
• Dzień dziecka (Moskwa).....	15
• Seminarium „Polskie tradycje wielkanocne” (Moskwa).....	16
• Światowy Kongres „Kraj – Emigracja”.....	17
• 85. urodziny Anatola Niechajaja.....	18
• Jubileusz Edwarda Kocergina.....	18
• Zjazd Statutowy Kongresu Polaków w Rosji (Moskwa).....	19
• Rekord WOŚP (Moskwa).....	19
• Historia dożynek. Słowiańskie zwyczaje w Święto Plonów.....	20-21
• Prezentacja w Siedlcach.....	21
• Uroczyste obchody (Moskwa).....	22

Polacy w Rosji czytają Mickiewicza (Moskwa)

..... str. 23

• Art Folk Rosji (Krasnogorsk).....	24
• Wydarzenia w „Domu Polskim” (Moskwa).....	25
• Konferencja nauczycieli polonijnych (Moskwa).....	25
• Prezentacja książki (Moskwa).....	25
• Rozpoczęcie roku szkolnego (Abakan).....	26
• Polski Sybir w kazachstańskich archiwach.....	27
• Zespół „Gaik” – najstarszy zespół polonijny w Rosji.....	28-29
• Dni kultury polskiej na ziemi baszkirskiej.....	30-31

Polonia w Chakasji. Podsumowanie roku szkolnego

W szkole języka i kultury polskiej przy KNOO „Polonia” w Republice Chakasji stało się już dobrą tradycją pod koniec maja organizować podsumowanie roku szkolnego. W tym roku 22 maja w republikańskiej bibliotece im. N.G. Domożakowa w ramach Dni słowiańskiego piśmiennictwa i kultury odbyło się podsumowanie roku w formie koncertu, podczas którego uczniowie Szkoły zaprezentowali swoje osiągnięcia.

Na rozpoczęcie koncertu jak za zwyczaj zaprezentowany został uroczysty polonez. Po nim uczniowie młodszej grupy zatańczyli krakowiaka i taniec „Wiosna”. Starsza grupa uczniów zaprezentowała się w żartobliwym tańcu „Trojak” i również zatańczyła krakowiaka w innej wersji. W szkole dzieci i dorośli mają możliwość doprecyzować swoje taneczne umiejętności pod kierunkiem choreografa Mariny Kożewnikowej.

Wokalna grupa: „Krakowianka” (kier. Natalia Markiewicz) wykonała piosenki „Jarzębina czerwona”, „Wiła wianki”, „Powiadają ludzie”, „Siadła pszczołka na jabłonie”, „W moim ogródeczku”, „Szła dziewczeczka do laseczka”, „Czerwone jagody” oraz „Jak długo w sercach naszych”. Publiczność bardzo dobrze i oklaskami przyjęła każdą piosenkę i z chęcią zaśpiewali je razem.

Sprawozdanie z roku szkolnego 2021–2022 przygotowała w postaci wideo filmu nauczycielka języka polskiego Olga Siedych. Z filmu wynika, że rok ten był bardzo owocny. Podczas zajęć dzieci

i młodzież uczyli się języka, dodatkowo chodzili na zajęcia z choreografii, rysunku i sztuki ludowej. Aktywnie obchodzili Święto Niepodległości Polski, Boże Narodzenie, święta noworoczne, Tłusty czwartek oraz Wielkanoc. W grudniu uczniowie przygotowali i zagrali inscenizację Jasełek w kościele katolickim pw. Zesłania Ducha Świętego w Abakanie. Również uczniowie brali aktywny udział w konkursie online „Bajka mego narodu”. Serdecznie powitali uczniowie Konsula generalnego RP w Irkucku Krzysztofa Świderka, który odwiedził Abakan w listopadzie zeszłego roku.

Film przedstawił powitanie do członków organizacji i uczniów Szkoły od Heleny Władimirowej poprzedniej prezeski organizacji oraz Sergiusza Leończyka, założyciela organizacji i Szkoły, a obecnie wiceprezesa „Polonii”.

Po przywitaniu koncert kontynuowała grupa wokalna „Kwiaty” z wesołą piosenką „Od wschodu słońca”. Pod koniec koncertu odbyła się prezentacja polskich strojów ludowych. Podczas tej

ABAKAN

prezentacji opowiadano o funkcjach stroju ludowego, o jego regionalnych różnicach.

W finale wszyscy uczniowie i nauczyciele zaśpiewali ulubioną piosenkę „Bo wszyscy Polacy to jedna rodzina”.

Kolejny rok szkolny jest za nami. Był on interesujący i bogaty w wydarzenia. Wszystkim życzymy udanego wypoczynku latem i do zobaczenia w nowym roku szkolnym!

* Film wideo, który został zaprezentowany podczas uroczystego zakończenia roku szkolnego można zobaczyć na: <https://vk.com/@-204043263-uczebnyi-202122-god-v-shkole-polskogo-yazyka-i-kultury-pri-p>

Red.

Wieś Karatuzskoje znajduje się na południu Kraju Krasnojarskiego. To osada założona około 300 lat temu przez Kozaków. Wieś znajdowała się na szlaku handlowym do Chin, rozwinięte tu było wydobywanie złota. Wieś jest wielonarodowa, mieszkają tu i Polacy. Jeszcze nie tak dawno obok Karatuzskoje znajdowała się wieś założona przez Polaków z Wileńszczyzny – Polski Wysielok.

28 stycznia tego roku zespół polonijny z Minusińska „Czerwone Jagody” odwiedził Karatuzskoje z koncertem i wykładem nt. „Polskie

tradycje zimowe”. Spotkanie odbyło się w sali biblioteki rejonowej. Zespół tam już śpiewał niejednokrotnie, przecież w ścianach tej biblioteki mieści się Oddział „Polonii Minusińska”, a bibliotekarz Katarzyna Morozowa jest kierowniczką tego Oddziału.

Program koncertu-wykładu składał się z prezentacji takich świąt jak Mikołajki, Boże Narodzenie, Nowy Rok-

nalnych strojach polskich. Oprócz tego rozdane zostały numery pisma Rodacy, kwartalnika OFPNKA „Kongres Polaków w Rosji”.

Mieszkańcom wsi, czytelnikom biblioteki bardzo spodobał się koncert i wykład przygotowany przez zespół polonijny z Minusińska „Czerwone Jagody”.

Larysa KORNIENIEC,
kierownik zespołu

MINUSIŃSK

Sylwester, Święto Trzech Króli, Tłusty czwartek. Opowiadanie o Wigilii Bożego Narodzenia było połączone z prezentacją przepisów na świąteczny stół. Wykład nie był monotony, bo zespół zaśpiewał polskie kolędy, jak również takie piosenki ludowe jak «Hej, z góry», «Hej, ułani», «Krakowianka» i «Pamiętajcie o ogrodach».

Oprócz tego zespół zaprezentował mini wystawę składającą się z kartek świątecznych, opłatka wigilijnego, książek z historii i tradycji polskich. Zostały przedstawione lalki w regio-

Polskie tradycje zimowe we wsi Karatuzskoje

„Polacy na Syberii od XVII do XX wieku”

Wyniki Konkursu I edycji na najlepszą pracę licencjacką, inżynierską lub magisterską dotyczącą dziejów Polaków na Syberii od XVII do XX wieku

Konkurs zorganizowany przez Związek Sybiraków w Warszawie pod honorowym patronatem IPN oraz patronatem medialnym pisma „Rodacy” i portalu www.rodacynasyberii.pl.

Zgodnie z regulaminem Konkursu zgłoszone prace mogą być w języku polskim, rosyjskim lub angielskim, obronione w Polsce lub za granicą w latach 2020–2021, które otrzymały ocenę co najmniej dobrą.

Jury Konkursu postanowiło wyróżnić cztery zgłoszone prace:

1. Ludność polska na terenie południa Syberii Środkowej w II po-

łowie XIX – I połowie XX w. (nazwa oryginalna – Польское население на территории Юга Средней Сибири во второй половине XIX – первой половине XX вв.), praca mgr Aliny Bukrińskiej z Chakaskiego Uniwersytetu w Abakanie (Rosja), praca jest napisana w języku rosyjskim, promotor dr doc. Natalia Barancewa.

2. Dokumentacja przekazana przez Sybiraków w Muzeum Pamięci Sybiru w Białymstoku, praca mgr Katarzyny Malinowskiej, UMCS w Lublinie, promotor dr hab. Tomisław Giergiel.

3. Kobiety w obozach zagłady w świetle wybranych materiałów wspomnieniowych, praca mgr Edyty Sieczkiewicz, UPH w Siedlcach, promotor dr hab. Sergiusz Leończyk.

4. Polonia w ZSRR w latach 1918–1939, praca lic. Szymona Kryńskiego, UPH w Siedlcach, promotor dr hab. Sergiusz Leończyk.

Postanowiono nagrodzić wszystkie cztery prace listami gratulacyjnymi oraz nagrodami pieniężnymi.

**Inf. Związku Sybiraków
w Warszawie,
koło Mokotów**

ABAKAN

Tradycyjnie w syberyjskiej republice Chakasji 10 kwietnia 2022 roku odbyło się święto wielonarodowościowe „Wielogłós ziemi Chakaskiej”.

Tym razem koncert zespołów ludowych połączony był z wystawami o zamieszkałych narodach w Chakasji i odbył się w mieście Sajanogorsk (80 km. od Abakanu). Mia-

„Wielogłós ziemi Chakaskiej”

sto jest znane z pięknej natury i jednej z największych zapór wodnych na świecie zbudowanej dla Sajano-Szuszeńskiej elektrowni wodnej.

W koncercie wzięli udział zespół „Syberyjski Krakowiak” (kierownik Marina Kozewnikowa) z tańcami i pieśniami z suity Kaszubskiej. Zespół „Krakowianka” (kierownik Natalia Markiewicz) z piosenką „Wiosna”.

Polonijny Festiwal Wielkanocny

17 kwietnia w Abakanie odbył się Wielkanocny festiwal kultury polskiej. Organizatorem festiwalu była Kulturalno-Narodowa Organizacja Społeczna „Polonia” Republiki Chakasji przy wsparciu Ministerstwa narodowościowej i terenowej polityki Republiki Chakasji.

Z życzeniami wielkanocnymi zwrócili się do zebranych proboszcz parafii rzymsko-katolickiej p.w. Zestania Ducha Świętego w Abakanie ks. Radosław Kwarciański oraz ks. z tej że parafii Tomasz Różański.

Opowiedzieli oni zebranych o tradycjach wielkanocnych w kościele katolickim oraz poświęcili koszyki wielkanocne.

W drugiej części festiwalu wielkanocnego miał miejsce koncert zespołów polonijnych, który rozpoczął się od Poloneza. W programie koncertu znalazła się suita tańców i pieśni Regionu Kaszubskiego, tańce estradowe i ludowe w wykonaniu młodszej grupy zespołu „Syberyjski Krakowiak” (kier. Marina Kozewnikowa), pieśni ludowe w wykonaniu zespołu „Krakowianka” (kier. Natalia Markiewicz).

Po zakończeniu koncertu goście festiwalu zapoznali się z wystawą polskich strojów ludowych, pamiątek z Polski.

Najciekawszym i niezapomnianym finałem stała się degustacja dań wielkanocnych, przygotowanych przez członków „Polonii” Chakasji.

Red.

IRKUCK

Początek nowego roku rozpoczął się dla nas niezapomnianą podróżą nad jezioro Bajkał. W dniach 3–7 stycznia 2022 roku odbyła się szkoła języka polskiego w sercu jeziora Bajkał na wyspie Olchon. Finansowanie było realizowane przez Konsulat Generalny Rzeczypospolitej Polskiej w Irkucku. Dla wszystkich uczestników był to niespodziewany prezent świąteczny i noworoczny!

Z polskiej autonomii kulturowej w Irkucku (PKA „Ogniwo”) uczestniczyło 20 osób. Mniej więcej tyle samo było studentów z Irkuckiego Uniwersytetu Państwowego (IGU). Zajęcia z języka polskiego w ciekawy i fascynujący sposób

Zimowa Szkoła Języka Polskiego na Olchonie 2022

proceeding teachers from IGA Małgorzata Rapacz-Dolisznia and Helena Zarubina.

W skład zespołu PKA „Ogniwo” wchodziło 12 dzieci od 10 do 17 lat i 8 dorosłych o różnym poziomie znajomości języka. Obecność dzieci w okresie zimowym nad Bajkałem nakładała szczególną odpowiedzialność na liderów grupy PKA „Ogniwo”, którymi byli Wiera Kalinina i Galina Fiodorowa. Ale wszystko poszło wyjątkowo dobrze. Wiera Kalinina zorganizowała ubezpieczenie zdrowotne, zabezpieczenie wszystkich środków transportu, zakwaterowanie na kempingu Nikity Benczarowa. Z Irkucka do przeprawy na wyspę Olchon jechaliśmy Gazelą, a następnie na hibusach przenieśliśmy się na wyspę Olchon. Olchon (wielu po raz pierwszy na takich egzotycznych środkach transportu poruszało się po gładkim lodzie!), dalej doosady Chuzyr poruszaliśmy się na lokalnych UAZ-ach. Galina Fedorowa przygotowała prezenty dla dzieci i dorosłych, organizację Nowego Roku, ciepłe, serdeczne wieczory z herbatą...

Active help was also provided by other team members: psychologists Julia Aksenenko, Anton Nikulin, teachers from IGU Aleksiej Korolkow and Michaił Rybatko.

Zachwył i mistyczne poczucie podziwu dla wszystkich wywołały widoki pięknego Bajkału w pobliżu słynnej skały Szamanka, w pobliżu której znajduje się obóz Nikity Benczarowa, wyjątkowo gładki i przezroczysty lód w pobliżu brzegu, przez który widać głębokie dno Zatoki. Pogoda była ciepła i bezwietrzna, co pozwoliło na jazdę na łyżwach w pobliżu Szamanki i poruszanie się po jej obwodzie, robienie wielu wspaniałych zdjęć, cieszenie się świeżym powietrzem...

Zajęcia z języka polskiego odbywały się od 10 do 12.30 i trwały intensywnie trzy dni. W tym czasie uczyliśmy się czytać, nauczyliśmy się wielu nowych słów, bardzo interesujące były teksty o Michale Jankowskim, Wacławie Sieroszewskim, Bronisławie Piłsudskim – polskich zesłańcach, którzy zrobili wiele,

to study ethnography, the history of life of the native inhabitants of Yakutia, Sakhalin and Primorje. They also wrote many books, engaged in entrepreneurship (Michał Jankowski), political activity after the fall (Wacław Sieroszewski). The teachers' ability to support students, teaching Polish folk songs, developing attention during the execution of exercises and movements.

After lunch they visited Olchon by car with Wiktor Olegowicz, they got to know the places of archaeological excavations in the vicinity of Harancy, where the remains of the 2nd millennium BC were discovered. Photographs were taken in the vicinity of the Bronze Age remains in the 8th century AD, a herd of wild reindeer was observed from a distance.

The evenings were devoted to different topics. Paulina Piercowska, a student of the 11th grade of the art school, very interestingly told about Polish artists from the second half of the 19th and the beginning of the 20th century, showed many reproductions of their paintings. She paid special attention to sketches of folk dances, Polish wedding, Polish nature. It seemed that in the paintings there was little joy and light. Each expressed their impression, the children, on an equal footing with the adults, noticed in the reproductions the most important things.

Szczególną radość dla dzieci i dorosłych przyniósł Dziadek Mróz i Śnieżynka (Aleksiej Korolkow i Paulina Piercowska), którzy w języku polskim i rosyjskim zostali poproszeni o opowiedzenie o swoich życzeniach na Nowy Rok, aby pokazać różnorodne talenty. Zagadki przygotowane przez dorosłych i dzieci dały wiele pozytywnych emocji i ujawniły najbardziej doświadczonych wśród zespołu!.. Trochę stresu i improwizacji w organizacji wieczoru tylko dodało niespodzianki. Wraz z członkami PKA „Ogniwo” obecni tutaj pracownicy obozu byli tak zadowoleni, że następnego dnia potraktowali cały zespół PKA „Ogniwo” pysznymi buzami w uzbeckim stylu...

Dyrektor obozu Nikita Benczarow zaskoczył niezwykłym koncertem słynnego Irkuckiego pianisty, laureata międzynarodowych konkursów Konstantina Serowatowa. W sali koncertowej zabrzmiały sonaty Bacha, etiudy i nokturny Chopina, fragmenty baletu Czajkowskiego „Dziadek do orzechów”, utwory Siergieja Rachmaninowa i innych kompozytorów. Akustyka w tym dużym drewnianym domu z wysokim sufitem okazała się doskonała! W sali byli nie tylko uczestnicy Szkoły Języka Polskiego, ale także turyści z centrum Rosji i z Japonii. Miło było obserwować, jak po koncercie dobrzy przyjaciele Konstantin Szarowatow i Nikita Benczarow rozmawiają w języku angielskim i japońskim ze słuchaczami z Japonii...

Na prośbę liderów Grupy Aleksiej Korolkow, profesor geolog IGU, wygłosił wykład na temat „Tektonika płyt i edukacja Bajkału”. W tym czasie nie było projektora na kempingu, ale

dzięki wytrwałości i kontaktom Nikity Benczarowa, jego asystenta Andrieja Dubasarskiego, urządzenie zostało znalezione. Wykład spodobał się słuchaczom i wywołał liczne pytania, które trwały podczas kolacji i następnego dnia. Szczególnie interesujące jest to, że Bajkałski system szczelinowy jest rozbieżną granicą z rozciąganiem 2–4 mm rocznie płyty Amurskiej, doświadcza kompresji ze strony strefy kolizji w Himalajach i ze strony strefy subdukcji Wysp Japońskich...

Michał Rybałko, adiunkt historyk IGU, wygłosił interaktywny wykład poświęcony postrzeganiu historii w ogóle i metodom pracy historyka w archiwach nad dokumentami polskimi. Okazało się, że zaangażowanie w analizę nowych źródeł doprecyzowuje obecne wyobrażenia o życiu Polaków na Syberii, o mieszanych rodzinach Polaków i Rosjan. W trakcie wykładu każdy słuchacz wyraził swoje wyobrażenia o historii i próbował nawet graficznie to przedstawić.

Podsumowując, możemy powiedzieć, że wycieczka do Olchon okazała się udana, interesująca dla dzieci i dorosłych. Organizacja była jasna, wszystkie przesiadki transportowe, zakwaterowanie na kempingu, zajęcia z języka polskiego, imprezy przebiegały na wysokim poziomie. Nie było czasu na nudę! Wielu chciało kontynuować naukę języka polskiego w Irkucku. Bajkał był miły dla uczestników i obdarzony wspaniałą pogodą i niesamowitymi widokami! Dzieci i dorośli otworzyli się emocjonalnie i zaprzyjaźnili się podczas podróży, zyskali nowych przyjaciół i znajomych. Zrobiono ogromną ilość wspaniałych

zdjęć, a Paulina Piercowska stworzyła film z podróży po rosyjsku i po polsku! Dziękuję wszystkim! W imieniu zespołu PKA „Ogniwo” składamy podziękowania za pomoc w organizacji podróży konsulowi Generalnemu RP w Irkucku Krzysztofowi Świderkowi i konsulowi Janowi Demczukowi! Zbliżyliśmy się do siebie i poznaliśmy trochę język i kulturę Polski. Na długo zostanie zapamiętany przez wszystkich ten fragment demokracji ludowej, mający na celu rozwój dobrych relacji między narodami.

Aleksiej KOROLKOW,
profesor IGU

Hivus – Poduszkowiec – pojazd poruszający się na poduszce powietrznej nad powierzchnią wody lub lądu na wysokości od kilku milimetrów do kilkunastu centymetrów.

„Chwilówki” Wisławy Szymborskiej

*Mój dotyk poezji Szymborskiej –
to tylko próba czeladnika
przeczytaj po polsku
cudowne polskie wiersze.*

Ludmiła WIŃSKA

Wisława Szymborska – jeden z symboli polskiej poezji lat 60. XX wieku. W 1996 roku otrzymała najbardziej prestiżową Nagrodę Literacką – Nobla. Nieoczekiwane uznanie na światowym poziomie krakowskiej poetki wywołało zachwyt i podziw nie tylko w Polsce, ale i w Rosji. Dziś twórczość Wisławy Szymborskiej nadal kulturowo myśli i uczucie w umysłach i sercach myślącej publiczności.

Ukazało się około szesnastu zbiorów poetyckich Szymborskiej, które zostały przetłumaczone na różne języki: „Wielkie liczby”, „Ludzie na moście”, dziś rosyjskojęzyczny czytelnik może pochwalić się zbiorem wierszy Wisławy Szymborskiej „Chwile” w przekładzie dziennikarki Ludmiły Wińskiej. To jej pierwsza próba spróbowania swoich sił jako tłumaczka. Według

profesjonalnych czytelników – bardzo udany.

Co powiedziała nam znana Krasnojarska dziennikarka Walentyna Andriejewna Maistrenko:

„Wszystko zaczęło się od chęci dotknięcia języka moich odległych przodków Kulczyckich z Rzeczypospolitej. Nasza wspaniała pani Antonina Pantelejewa, pierwsza nauczycielka języka polskiego w „Domu Polskim”, zaczęła udzielać indywidualnych lekcji języka polskiego – ja i Ludmiła (jej mąż, pan Wiński, potomek zesańców Polaków). Kiedy nauczyliśmy się z wiersza wspaniałej polskiej poetki Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej,

KRASNOJARSK

pani Antonina powiedziała: „Jak byliby wspaniale przetłumaczyć na polski wiersze Noblistki polskiej poetki – Wisławy Szymborskiej”.

Na tym się zgodzili: pani Antonina zgodziła się na tłumaczenie, a pani Ludmiła obiecała ubrać ją w poetycką formę.

Powiedziane-zrobione. Na początku 2000 roku tłumaczenie było gotowe. Doceniła go Izabela Jakubek, filolog, nauczycielka języka polskiego w naszej autonomii. A nawet zabrała autorowi samizdatowską wersję książki do Krakowa.

Problem publikacji polegał na finansach. Dopiero pod koniec 2021 roku, dzięki finansowemu wsparciu Konsulatu Generalnego w Irkucku, kolekcja ujrzała światło dzienne w niewielkim nakładzie.

Jak takie historyczne wydarzenie pozostawić niezauważone? Zarząd autonomii podjął decyzję o zorganizowaniu 5 lutego 2022 roku konkursu recytatorskiego i prezentacji zbioru w uroczystym formacie, o ile pozwoliła na to sytuacja epidemiologiczna. W konkursie recytatorskim wzięło udział ponad 20 osób: od bardzo młodych po ubielonych siwych ludzi. Niektórzy nigdy wcześniej nie interesowali się polską kulturą i poezją. Każdy wybrał wiersz ze zbioru „Chwile” według swoich upodobań: „Chwile”, „Dziewczyna i Obur”, „Negatyw”, „W parku”. Co ciekawe, niektóre utwory zabrzmiały dwukrotnie w różnych odczytach, w tym w języku oryginału.

Zgodnie z wynikami konkursu niezależne profesjonalne jury, w skład którego weszli nie tylko profesjonalna aktorka Galina Gałkina, ale także poetka Margaryta Radkiewicz, długo nie mogło dojść do porozumienia, wszystkie prace brzmiały tak dobrze. Musiałem powielić trzy główne miejsca. Dyplomy różnych stopni otrzymały nie trzy osoby, ale sześć: dwa pierwsze miejsca, dwa drugie, dwa trzecie. Wszyscy pozostali recytatorzy otrzymali wyróżnienia. A wszyscy uczestnicy imprezy jako pamiątkowy prezent otrzymali wydanie zbioru „Chwilówki”.

W przerwach między czytaniem wierszy członek „Domu Polskiego” Michał Łosiew przez dwie godziny wykonywał utwory polskich kompozytorów na skrzypcach. Muszę powiedzieć, że jego występy od dawna są lubiane przez członków autonomii. A podczas prezentacji kolekcji stworzyły wyjątkową atmosferę.

Przed konkursem NKA „Dom Polski” zwróciła się do krasnojarskiej poetki, szefowej młodzieżowego studia poetyckiego „Nieco żywi poeci” Katarzyny Hinowekers z propozycją wzięcia udziału w internetowym flashmobie poświęconym prezentacji kolekcji. Efektem współpracy kulturalno-oświatowej młodych poetów i „Domu Polskiego” były recytacje wierszy Szymborskiej: subtelne, przenikliwe, na złość dnia. Możesz słuchać poetów, którzy czytają poezję w sieciach społecznościowych NKA.

Aleksandra SZEBEKO,
NKA «Dom Polski»

Dzień Języka Ojczystego

Z okazji Międzynarodowego Dnia Języka Ojczystego 26 lutego 2022 r. w budynku Archidiecezji Matki Bożej w Moskwie odbyła się II Edycja Konkursu recytatorskiego „Piękna nasza Mowo”, którą przygotowała Moskiewska Narodowo-Kulturalna Autonomia Polaków „Dom Polski”. Do konkursu zgłosiło się około pięćdziesięciu osób.

Konkursantów podzielono na dwie grupy wiekowe: dzieci i dorosłych. Wszyscy pięknie recytowali po polsku swoje ulubione wiersze polskich poetów, niektóre wiersze przedstawiono w postaci piosenki lub scenki teatralnej. Pięćosobowa Komisja długo głowiła się nad wyłonieniem zwycięzców. Publiczność oraz goście imprezy, wśród których byli Nadzwyczajny i Pełnomocny Ambasador RP w Rosji Krzysztof Krajewski z małżonką Aldoną Krajewską, prezes Kongresu Polaków w Rosji Halina Subotowicz-Romanowa, kierownik Wydziału Konsularnego i Polonii Ambasady RP w Moskwie Sławomir Łuczak i konsul Anna Domska-Łuczak, mieli możliwość docenić talenty uczestników.

W trakcie imprezy został zaprezentowany kalendarz poświęcony 200. rocznicy urodzin św. Zygmunta Szczęsnego Felińskiego, wydany przez „Dom Polski” w Moskwie. Po Konkursie czekał na wszystkich wykwinny stół pełen pączków, faworków, wypieków, przygotowany z pamięcią o Tłustym Czwartku przez wspaniałą członkinię „Domu Polskiego”.

MOSKWA

Zwycięzcy Kategoria dorosłych I miejsce

- Krystyna Belweber (Adam Asnyk, „Jednego serca! tak mało!..”).
- Eugeniusz Brazul-Bruszkowski (Adam Mickiewicz „Rezygnacja”).

II miejsce

- Ludmiła Kuzmiczewa (Cyprian Kamil Norwid „Moja piosenka”).
- Mikołaj Pimienow (Stanisław Bałliński „Wyznanie”).

III miejsce

- Natalia Bortkiewicz (Agnieszka Osiecka „Świat Ordonki”).
- Katarzyna Żukowa (Konstanty Ildefons Gałczyński „Zaczarowana do-rożka” (fragment)).

Kategoria dzieci i młodzieży szkolnej

I miejsce

- Eliasz Żukow (Maria Konopnicka „Zima zła”).

II miejsce

- Aleksandra Zaklicka (Julian Tuwim „Miauczy kotek”).

III miejsce

- Oleg Żurawlew (Maria Konopnicka „Nasz domek”).

Nagroda publiczności

- Ałła Chizniak / Jerzy Moisiejew (Jan Brzechwa „Żaba”).

Przewodniczący Jury Konkursu:
prof. Sergiusz Skorwid.

- Świadectwo Wiesława Szlachciuka, ucznia trzeciej klasy polskiej szkoły w 98 Kwartale Leśnym (rej. kosichiniński, Kraj Altajski). Zdjęcie zostało przekazane Autorce przez pana Wiesława Szlachciuka.

- Ok. 1946 r., Zagorsk, obw. moskiewski, ZSRR. Chłopcy z polskich rodzin deportowanych w latach 1940–1941 do ZSRR. Zdjęcie wykonane podczas pobytu w polskim domu dziecka w Zagorsku. Źródło: Zbiory Ośrodka KARTA, sygn. OK_003039.

Daleka podróż do Polski

Domy dziecka dla dzieci polskich w ZSRR i ich repatriacja w 1946 r.

W drugiej połowie 1942 r. nastąpiło pogorszenie trudnych stosunków dyplomatycznych z ZSRR. Władze radzieckie w pierwszych miesiącach 1943 r. „przyjęły polskie placówki pomocy społecznej w ZSRR oraz zgromadzone w magazynach zapasy”.

Wiosną 1943 r. doszło do zerwania stosunków dyplomatycznych, a w ZSRR uaktywniła się grupa działaczy lewicowych i już na początku czerwca 1943 r. z inicjatywy tych środowisk odbył się w Moskwie założycielski Zjazd Związku Patriotów Polskich.

30 czerwca 1943 r. utworzony przy Komisariacie Ludowym Oświaty RFSRR Komitet do spraw Dzieci Polskich w ZSRR (Kompoldiet), który był na wskroś opiekuńczą instytucją radziecką.

W lipcu 1944 r. powstał w Moskwie Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego. Zawarte w nim deklaracje słusznie rozbudziły nadzieję na rychły i tak długo wyczekiwany powrót do ojczyzny. Niestety na realizację tych planów trzeba było jeszcze poczekać, a Polska, do której wracali później zeszycy po wielu latach upokorzenia, była już zupełnie innym krajem niż ten, który pamiętali

i za którym tak bardzo tęsknili. Głód, łzy, brak bliskich i śmierć były codziennym towarzyszem niedoli.

Jedną z najważniejszych spraw Komitetu do spraw Dzieci Polskich w ZSRR była repatriacja. To zagadnienie było przedmiotem wielu żmudnych spotkań, zabiegów i wielogodzinnych rozmów z władzami radzieckimi. Repatriacja domów dziecka do Polski rozpoczęła się dopiero w styczniu 1946 r.

Natomiast, kilka miesięcy wcześniej, 1 czerwca 1945 r. powróciła do ojczyzny grupa 42 dzieci tylko z jednej placówki znajdującej się na obszarze ZSRR (dom dziecka w Karakulino, Udmurcka ASRR; Były to dzieci, które latem 1941 r. przebywały na koloniach w Druskienikach. W wyniku wybuchu wojny niemiecko-radzieckiej zostały ewakuowane w głąb ZSRR). Dzieci przyjechały do Białegostoku. Miały wrócić do Polski w kwietniu. Niestety, kłopoty finansowe, logistyczne oraz brak zatwierdzonych procedur sprawiły, że termin powrotu wydłużał się. Ostatecznie, po wielu perturbacjach, koszty podróży, wynajęcia wagonów pasażerskich, żywienia i opieki w czasie transportu do Polski opłacił Kompoldiet.

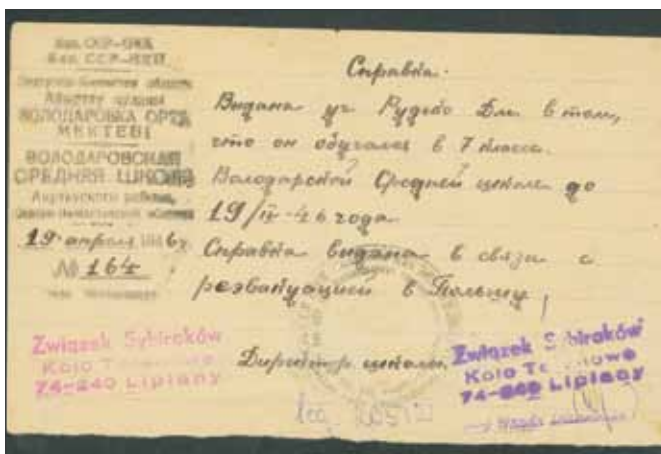
6 lipca 1945 r. podpisano w Moskwie porozumienie pomiędzy Tymczasowym Rządem Jedności Narodowej RP a rządem ZSRR „o prawie zmiany obywatelstwa radzieckiego przez osoby narodowości polskiej i żydowskiej, mieszkające w ZSRR, i o ich ewakuacji do Polski oraz o prawie zmiany obywatelstwa polskiego przez osoby narodowości rosyjskiej, ukraińskiej, białoruskiej, rusińskiej i litewskiej, mieszkające na terytorium Polski, i o ich ewakuacji do ZSRR”. Realizacją tego porozumienia zajmowała się Radziecko-Polska Komisja Mieszana z siedzibą w Moskwie. Delegacji polskiej przewodniczył dr Henryk Wolpe. Repatriację planowano zakończyć 31 grudnia 1945 r.

Od samego początku było to zadanie nierealne do wykonania w zaplanowanym terminie, bowiem ogromna ilość zadań i problemów organizacyjno-prawnych, z którymi należało się zmierzyć spowodowała, że ogromny ciężar przygotowań został przypisany Komitetowi do spraw Dzieci Polskich w ZSRR.

W celu sprawnego wyjazdu do Polski dzieci pojedynczych oraz niewielkich grup dzieci, już 15 października 1945 r.,

• Uczniowie 7-klasowej szkoły powszechnej w Orsku, Orsk, 1940–1946 [miasto we wschodniej Rosji, w obwodzie orenburskim (wówczas czkałowski), w południowej części Uralu – L.S.]. Źródło: Muzeum Pamięci Sybiru w Białymstoku, sygn. MPS/F/1336.

• Zaświadczenie Wołodarowskiej Średniej Szkoły wydane na nazwisko Rudko Dm. w związku z ewakuacją do Polski, Kazachska Socjalistyczna Republika Sowiecka, 19.04.1946. Źródło: Muzeum Pamięci Sybiru w Białymstoku, sygn. MPS/D/1488.

na podstawie decyzji RKL ZSRR zorganizowano na bazie istniejącej placówki w Zagorsku (obw. moskiewski; dzisiaj Siergijew Posad) centralny Ewakuacyjny Dom Dziecka. Ostatnia grupa opuściła tę instytucję 30 lipca 1946 r.

Ogromnym problemem było odnalezienie dzieci pojedynczych znajdujących się w różnych instytucjach na terenie rozległego obszaru ZSRR. Z inicjatywy Kompoldietu zorganizowano Biuro Adresowe. Oprócz tego, na podstawie rozporządzenia Głównego Zarządu Milicji NKWD z 15 listopada 1945 r. wezwano wszelkie instytucje, by nie stawiały jakichkolwiek przeszkód i natychmiast wydawały przepustki dzieciom skierowanym do Ewakuacyjnego Domu

Dziecka w Zagorsku. Zorganizowanie sprawnej akcji repatriacyjnej było możliwe dzięki współpracy i współdziałaniu na wielu polach ministerstw oświaty, finansów, handlu i komunikacji (zapewnienie właściwej liczby wagonów). Było to ogromne przedsięwzięcie i wyzwanie logistyczne.

Pracownicy Kompoldietu w trakcie realizacji akcji repatriacyjnej systematycznie i szczegółowo odnotowywali wszelkie prowadzone przedsięwzięcia i zadania. Sprostanie tym obowiązkom wiązało się to z ciężką i mozolną pracą. Zgodnie z przyjętym planem w marcu-kwietniu 1946 r. zostały repatriowane do Polski domy dziecka znajdujące się na obszarze RFSRR za wyjątkiem pla-

cówek w Kraju Krasnojarskim i Stawropolskim, ponieważ akcję repatriacyjną rozpoczęto tam już w lutym 1946 r. Natomiast domy dziecka z obw. tomskiego, wołogodzkiego i Udmurckiej ASRR zostały repatriowane dopiero w maju. Przedstawiciele Kompoldietu uwzględnili w tym przypadku trudne warunki pogodowe oraz oddalenie tych terenów od najbliższych dróg kolejowych. Do 3 kwietnia 1946 r. wyjechało z ZSRR do Polski 16 domów dziecka wraz z 1562 wychowankami i 389 osobami personelu towarzyszącego.

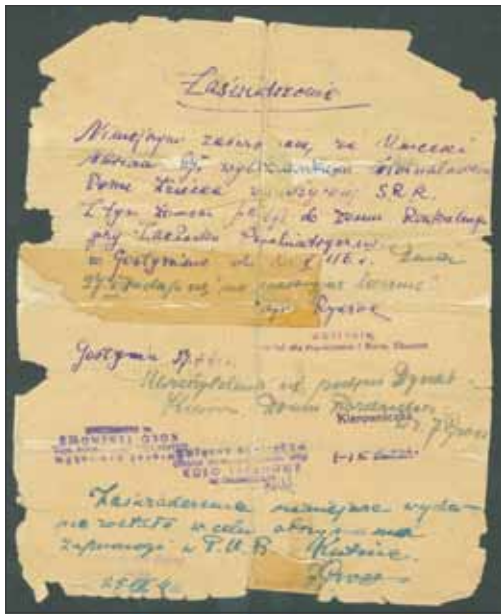
Dalszy plan akcji repatriacyjnej był realizowany w kwietniu. Wówczas to zaplanowano przewiezienie wychowanków, którzy przebywali w domach dziecka w: Kazachskiej SRR, Kirgiskiej SRR, Tadżyckiej SRR (od 18 kwietnia), Uzbekkiej SRR, Kraju Ałtajskim oraz obw. gorkowskim (placówka w Kstowie) i obw. swierdłowskim.

Kolejny etap rozpoczął się w maju. Przesiedlono instytucje z obw. czkałowskiego, irkuckiego, omskiego, tiumeńskiego i woroneskiego oraz z Udmurckiej ASRR. W czerwcu wyjechały dzieci z placówek obw. tobołskiego i wołogodzkiego (dom dziecka w Babuszyńsku).

Z przyjętych harmonogramów wynikało, że dalszej repatriacji (w kwietniu, maju, czerwcu) podlegało 729 dzieci z RFSRR (12 domów dziecka), a z pozostałych republik 2613 dzieci (30 domów dziecka). W tym: 160 dzieci z Kirgiskiej SRR (2 domy dziecka), 934 dzieci z Kazachskiej SRR (9 domów dziecka),
(Ciąg dalszy na str. 12.)

• 18.01.1946, Semipałatyńsk, Semipałatyńska obl., Kazachstan, ZSRR. Dzieci polskie w Domu Dziecka. Źródło: Zbiory Ośrodka KARTA, sygn. OK_003030.

- Zaświadczenie sporządzone odręcznie, wystawione przez Gostynin Zakład dla Psychicznie i Nerwowo Chorych, informujące że Marian Umecki przybył do domu dziecka przy zakładzie psychiatrycznym, Gostynin, 27.06.1946 r. Źródło: Muzeum Pamięci Sybiru w Białymstoku, sygn. MPS/D/1483.

- Dzieci z polskiej szkoły w osiołku Ust-Kajduka, Ust Kajduk, 30.09.1945 [Kraj Krasnodarski, rejon tasiejewski – L.S.]. Źródło: Muzeum Pamięci Sybiru w Białymstoku, sygn. MPS/F/1172.

(Ciąg dalszy. Początek na str. 10–11.)

298 dzieci z Tadżyckiej SRR (3 domy dziecka) i 1221 dzieci z Uzbeckiej SRR (16 domów dziecka).

W informacji Kompoldietu dotyczącej repatriacji (3 kwietnia 1946 r.) odnotowano, że do Polski zostało repatriowanych 1563 dzieci (16 domów dziecka) oraz 389 osób personelu towarzyszącego z domów dziecka i nauczycieli szkół znajdujących się przy tych placówkach. Były to placówki z obwodów znajdujących się na obszarze RFSRR.

4 maja 1946 r. przewodniczący Kompoldietu zaprezentował realizację planu repatriacji instytucji dla dzieci polskich. Wspomniął, że zgodnie z podjętymi zobowiązaniami zaplanowana akcja powinna się zakończyć do 15 czerwca 1946 r. Zauważył, że przy ustalaniu grafiki odjazdów uwzględniono odległości placówek od najbliższej linii kolejowej, drogi rzecznej, i co najważniejsze położenie geograficzne danej instytucji. Z Kazachstanu, Kirgistanu, Tadżykistanu i Uzbekistanu zaplanowano powrót do Polski dzieci z 30 domów dziecka. Zasygnalizował, że 1 maja 1946 r. z Kazachstanu wyjechała grupa dzieci pociągiem specjalnym. Omówił przygotowania, plany i przebieg repatriacji, które rozpoczęły się już w sierpniu 1945 r.

W marcu 1946 r. na szczęblu polskich ministerstw oświaty i zdrowia

- Uczniowie i nauczyciele polskiej szkoły w 98 Kwartale Leśnym (rej. kosichirski, Kraj Altajski). Zdjęcie zostało przekazane Autorce przez pana Wiesława Szlachciuka.

podjęto decyzję, że w wolnych salach Szpitala dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Gostyninie zostanie zorganizowany Dom Repatriacyjno-Rozdzielczy dla dzieci repatriowanych z ZSRR. Docierały tu transporty z dziećmi od marca do sierpnia 1946 r. Nadzór nad placówką powierzono dyrektorowi Szpitala Psychiatrycznego doktorowi Eugeniuszowi Wilczkowskiemu.

Pierwszy transport dotarł do Gostynina 15 marca 1946 r. z Ipatowa (Kraj Stawropolski). Było w nim 180 osób

(w tym 153 dzieci). Kolejny przyjechał 23 marca 1945 r. ze Stacji Apfiskiej (Kraj Krasnodarski) i Zagorska. Liczył 206 osób. W dniach od 15 do 26 marca 1946 r. przyjęto łącznie 430 dzieci ze Stawropola, Kraju Krasnodarskiego i Zagorska. W następnej kolejności miał dotrzeć transport ze 150 dziećmi z Czkałowa (dziś Orenburg). W ciągu następnych 2 tygodni dowieziono dzieci z sześciu transportów. W kwietniu przyjechały transporty z dziećmi z RFSRR, w maju i czerwcu dotarły dzieci

z placówek w Kazachstanie, Kirgistanie, Uzbekistanie i Tadżykistanie oraz kolejne z najodleglejszych obwodów RFSRR.

Wychowankowie placówek w Porogu (Kraj Krasnojarski) przyjechali 21 kwietnia 1946 r., Małej Minusy (Kraj Krasnojarski) 22 kwietnia 1946 r. Zaś transport z Tobolska (obw. tiumeński) 4 lipca 1946 r.

Do Gostynina przyjeżdżały z ZSRR „dzieci skrajnie wycieńczone, zawszone, chore na grzybicę, szkarlatynę, choroby płuc”. Od razu trafiały na oddział szpitalny.

Dzieci z podejrzeniami jaglicy wysłano do Zakładu Leczniczko-Wychowawczego Uniwersytetu Jagiellońskiego w Witkowicach koło Krakowa (dzisiaj: Wojewódzki Szpital Okulistyczny, ul. Osiedle na Wzgórzach 17B w Krakowie). Dzieci chore na gruźlicę odwożono do sanatoriów w Busku, Rabsztynie i Istebnej.

15 sierpnia 1946 r. Dom Repatriacyjno-Rozdzielczy dla dzieci repatriowanych z ZSRR został zlikwidowany. Pobyt dzieci w tej placówce trwał od 10 do 15 dni. Następnie rozsyłano je do innych domów dziecka lub zakładów opiekuńczo-wychowawczych (Wrocław, Ząbkowice Śląskie, Malbork, Bytów, Sztum, Toruń, Słupsk, Wrzeszcz, Sopot, Szymonowo, Leszno). Dzieci z Taszkientu i Samarkandy (Uzbecka SRR) skierowano do domu dziecka w Helenówku koło Łodzi.

Natomiast dwie grupy dzieci, 78 dzieci z domu dziecka w Daniłowce (rej. muraszyński, obw. kirowski) i 70 dzieci z domu dziecka w Oparino (obw. kirowski), skierowano bezpośrednio do Zbąszynia koło Poznania.

Do Polski wyjechało z ZSRR 5269 wychowanków (60 domów dziecka). Natomiast z rodzicami lub bliskimi wróciło do ojczyzny 18869 uczniów i 3080 przedszkolaków. Majątek posiadany przez placówki oświatowo-wychowawcze został przekazany do dyspozycji terenowych resortów oświaty.

Koszty repatriacji wyniosły ok. 8 mln. rub. Zaś po dodaniu do nich kosztów wyjazdu personelu kwota ta wzrosła do 8,5 mln rub.

18 września 1946 r. w Moskwie na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów ZSRR został zlikwidowany Komitet do spraw Dzieci Polskich w ZSRR.

Lilianna ŚWIATEK
Uniwersytet Łódzki

Ogólnorosyjski quiz „Co? Gdzie? Kiedy? o Polsce”

26 czerwca 2022 roku w niedzielne popołudnie środowisko polonijne zrzeszone w FPANK „Kongres Polaków w Rosji” sprawdziło swoją wiedzę w zakresie historii i kultury Polski w Quizie „Co? Gdzie? Kiedy? o Polsce”. Organizatorzy z Autonomii Polaków „Polonia” (Kaliningrad) przygotowali 25 pytań z zakresu historii, literatury, turystyki, sportu, muzyki, tradycji i kultury Polski.

Kwiaty” (Jarosław, kapitan Ludmiła Szyczenkova, Dom Polski w Jarosławiu).

Ciekawa gra potrafiła pokonać odległości i różnicę czasową za pomocą Internetu. Wszystkie pytania zostały przeczytane przez prowadzącą quiz prezes Autonomii Polaków „Polonia” i wiceprezes Kongresu

Polaków w Rosji Elenę Rogaczykową, a przyjmowanie odpowiedzi drużyn oraz posumowanie wyników należało do przybocznej Drużyny Harcerskiej Autonomii Polaków w Kaliningradzie Karoliny Moszkinej, która sprawnie to zrobiła i na końcu podała wyniki gry.

I miejsce (23 pkt) – „Obwarzanki Moskiewskie” (Moskwa)

II miejsce (19 pkt) – „Kaukaskie oscypki” (Piatigorsk)

III miejsce (18 pkt) – „Słowianie” (Briańsk)

IV miejsce (17 pkt) – „Polskie Kwiaty” (Jarosław)

V miejsce (16 pkt) – „Sowy Nowosybirskie” (Nowosybirsk)

VI miejsce (13 pkt) – „Attaj wita!” (Barnauł)

VII miejsce (12 pkt) – „Kamień. Nożyce. Saratów” (Saratów)

Dziękujemy serdecznie organizatorom za wspaniałą zabawę, a drużynom za wiedzę i dobry nastrój! Kolejny Quiz wiedzy o Polsce odbędzie się już we wrześniu 2022 roku, więc mamy jeszcze czas na przygotowania!

Zdjęcie: Polonia Kaliningrad

KALININGRAD

Stowarzyszenia Polonijnego w Kaliningradzie „Królewczanie”, Poleskiej Rejonowej Organizacji Społecznej „Stowarzyszenie Kultury Polskiej „Królowa Jadwiga”, Stowarzyszenia Polonijnego „Związek Młodzieży „Polonez” i Wspólnoty Kultury Polskiej im. J. Kochanowskiego w Oziorsku. Ambasador RP złożył także gratulacje ks. Władysławowi Urbanowiczowi z okazji jubileuszu 50-lecia kapłaństwa.

5 czerwca Ambasador Krajewski wraz z Konsulem Generalnym RP w Kaliningradzie i innymi członkami korpusu dyplomatycznego uczestniczył w Mszy św. z okazji Zielonych Świątek w Parafii pw. św. Wojciecha i złożył kwiaty na grobie ojca

Spotkanie Ambasadora RP w Rosji z Polonią

W czerwcu 2022 roku ramach wizyty w Obwodzie Kaliningradzkim Ambasador RP w Rosji Krzysztof Krajewski spotkał się ze środowiskami polonijnymi i polskim duchowieństwem katolickim tego regionu.

3 czerwca w spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele Miejscowej Polskiej Narodowościowo-Kulturalna Autonomii Kaliningradu „Polonia” (prezes Elena Rogaczykova), a także lokalnych organizacji: Domu Polskiego im. Jana Pawła II w Znamiensku, Domu Polskiego w Czerniachowsku,

Jerzego Steckiewicza, budowniczego i pierwszego proboszcza kaliningradzkiego kościoła. W obchodach uczestniczyli członkowie Zespołu folklorystycznego Autonomii Polaków „Polonia” P.O.L.S.K.A. Zatańczyli Trojaka pod oklaski zebranych gości.

Podczas wizyty upamiętniono ofiary byłego niemieckiego obozu koncentracyjnego Hohenbruch (Gromowo) i złożono kwiaty pod pomnikiem Ofiar Marszu Śmierci pod Kaliningradem 1945 r. w mieście Jantarnyj i odwiedzone ośrodek w Kulikowie prowadzony przez siostry zakonne ze Zgromadzenia Sióstr św. Dominika.

Koncert „Wiwat Polonia!”

26 czerwca 2022 roku w Kaliningradzie Autonomia Polaków „Polonia” zebrała wielbicieli polskiej kultury na koncert „Wiwat Polonia” na dziedzińcu Parafii św. Wojciecha Adalberta przy ul. Aleksandra Newskiego w Kaliningradzie.

Piękna pogoda sprzyjała fantastycznej atmosferze. Na początku zebranych gości przywitali najmłodszy członkowie Autonomii i uczniowie Sobotniej Szkoły Autonomii Polaków „Polonia” Jan Podzorow, Artur Pietrosian i Ksenia Morozowa, a potem zespół folklorystyczny Autonomii „P.O.L.S.K.A” przedstawił widzom wiązanek polskich tańców ludowych, m.in. trojaka, walczyka lubelskiego, trambłankę, polkę „Chłopki”, jak również znane piosenki ludowe, które wykonała solistka zespołu Elena Rogaczykova. Każdy występ cieszył się brawami i głośnymi oklaskami widzów, a niektóre piosenki widownia chórem śpiewała razem z solistką.

Po koncercie wszyscy zebrani zostali zaproszeni do tradycyjnego polskiego poczęstunku. Pyszny domowy bigos p. Eduarda Kondrusowa, „mrowiska” ręcznej roboty Pani Marii Kupawskiej, a do tego pyszne pączki i ciasteczka, cukierki

i oczywiście polskie jabłka! Trudno było się powstrzymać od spróbowania wszystkiego.

Dziękujemy serdecznie proboszczowi Parafii św. Wojciecha Adalberta ks. Markowi Kołodziejskiemu i siostrze za zgodę na zorganizowanie koncertu, organizatorom i uczestnikom za twórczość i miłość do polskiej kultury, muzyki i tańca, a wszystkim naszym gościom za obecność i wspólną zabawę. Już zaczynamy przygotowania do uroczystego Koncertu z okazji Święta Niepodległości, który odbędzie się w listopadzie.

Polonia Kaliningrad
Zdjęcia: polonia39.com

Uroczystości w Katyniu i Smoleńsku

W niedzielę 10 kwietnia 2022 roku w Smoleńsku oddano hołd ofiarom Zbrodni Katyńskiej i katastrofy samolotu prezydenckiego. W upamiętnieniu wzięli udział członkowie organizacji polonijnych z Moskwy, Smoleńska i innych regionów Rosji na czele z prezes FPANK „Kongres Polaków w Rosji” Haliną Subotowicz-Romanową wspólnie z ambasadorem nadzwyczajnym i pełnomocnym RP w Rosji Krzysztofem Krajewskim, przedstawicielami polskiego korpusu dyplomatycznego i duchowieństwa.

W miejscu katastrofy lotniczej odczytano na głos nazwiska dziećmiędziesięciu dwóch ofiar i odmówiono modlitwę. Pod krzyżem i pod symboliczną brzozą złożono kwiaty i wieńce, zapalono znicze. W swoim przemówieniu ambasador Rzeczypospolitej Polskiej podkreślił wagę pamięci o bohaterach, ofiarach

stalinowskiej zbrodni. „Przed złem cofać się nie wolno i taki testament polityczny pozostawili Ci, którzy zginęli w tym miejscu” – powiedział, przywołując na zakończenie słowa Zbigniewa Herberta: „Bądź odważny, w ostatecznym rachunku jedynie to się liczy”.

Ze Smoleńska delegacja udała się do Katynia. Zgodnie z tradycją uroczystość rozpoczęła się od złożenia kwiatów i zapalenia zniczy pod krzyżem prawosławnym w rosyjskiej części cmentarza. Hołd oddano tysiącom obywateli Związku Radzieckiego, ofiarom

represji stalinowskich, których mogiły również znajdują się w katyńskim lesie.

Na Polskim Cmentarzu Wojennym w Katyniu, gdzie spoczywa 4406 oficerów i podchorążych Wojska Polskiego zamordowanych wiosną 1940 roku przez NKWD, odprawiono mszę świętą. Po złożeniu kwiatów i symbolicznej palmy na znak Niedzieli Palmowej oraz zapaleniu zniczy na mogiłach uroczystości zakończyły się pod ścianą pamięci z nazwiskami ofiar.

Lila HOSZOWSKA

Zdjęcia: Wadim Moskotin

MOSKWA

28 maja 2022 roku w Domu Narodowości w Moskwie odbyła się impreza z okazji Dnia dziecka zorganizowana przez Moskiewską Narodowo-Kulturalną Autonomię Polaków „Dom Polski”.

Po słowie przywitalnym rozpoczął się koncert z udziałem dzieci i rodziców. Grano na fortepianie, akordeonie, domrze. Siostry Aleksandra

i Anastazja Kosołapow wykonały na flecie piosenkę „Mammaje” i allegretto Mozarta. Recytowano „Nasz domek” Marii Konopnickiej i inne wiersze.

Po koncercie członkowie organizacji przygotowali dla dużych i małych gości warsztaty i konkurs wiedzy o polskich tańcach, bajkach, zagadkach, przysłowiach, geografii Polskim a także nagrody i prezenty.

Zdjęcia: Jerzy Kunicki

Dzień dziecka

MOSKWA

Seminarium „Polskie tradycje wielkanocne”

27 kwietnia 2022 r. w *Domu Narodów Rosji Moskiewska Narodowo-Kulturalna Autonomia Polaków „Dom Polski”* przeprowadziła dla dzieci i dorosłych seminarium „Polskie tradycje wielkanocne” oraz dwa warsztaty. Niezmiernie interesującym tematem był „Quilling jako prezent”, przygotowany przez członkinie *Domu Polskiego w Moskwie pedagoga Swietlanę Princewą i projektantkę Krystynę Kiryłową*.

Celem seminarium było poznanie starożytnej sztuki quillingu, czyli techniki z rodzaju papieroplastyki, oraz jej rozwoju i zastosowania w różnych epokach historycznych. W części praktycznej spotkania wszyscy uczestnicy mieli okazję samodzielnie wykonać niepowtarzalne rękodzieła i w twórczej atmosferze poznać tajniki sztuki tworzenia trójwymiarowych kompozycji.

Na warsztatach zaprezentowano materiały wideo, pomoce wizualne, próbki prac w tej technice.

Drugi temat, „Podstawy rysunku”, zorganizowała i poprowadziła członkini *Domu Polskiego w Moskwie artystka*

Maria Kolada. Uczestnicy warsztatów opanowali podstawy techniki i zasady, których należy przestrzegać przy tworzeniu obrazów. W części praktycznej seminarium każdy mógł zwiualizować swoje marzenia i fantazje za pomocą ołówka i papieru. Okazało się, że artysta żyje w każdym z nas, trzeba tylko odważyć się i spróbować.

2 kwietnia 2022 r. w Oratorium kościoła Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny odbyło się tradycyjne spotkanie członków *Domu Polskiego w Moskwie*, którzy własnoręcznie wykonali pamiątki wielkanocne, stroiki i kartki świąteczne. Tak jak w poprzednich latach uczestnicy wykazali się wielostronnymi talentami, dzielili się swoimi umiejętnościami z innymi. W tym projekcie z ogromnym zaangażowaniem i aktywnością uczestniczyli dzieci i dorośli, którzy pod kierunkiem *Swietłany Princewej* tworzyli piękne ozdoby. W ciepłej, kreatywnej atmosferze, w gronie przyjaciół szybko minął czas owocnej pracy.

Wykonane prace zostaną przekazane na cele charytatywne.

Irena KORPAL

Zdjęcia: Jerzy Kunicki

WARSZAWA

Światowy Kongres „Kraj – Emigracja”

W dniach 3–6 września 2022 r. w Warszawie odbył się Światowy Kongres „Kraj – Emigracja”.

W sobotę, 3 września, w Zamku Królewskim w Warszawie zainaugurowano organizowany przez Stowarzyszenie „Wspólnota Polska” – Światowy Kongres „Kraj – Emigracja”. Zebrało się ponad 350 uczestników. Polaków z 34 krajów, reprezentujących 6 kontynentów: Europę, Amerykę Północną, Amerykę Południową, Australię i Nową Zelandię, Azję i Afrykę.

Polonię rosyjską reprezentował dr hab. Sergiusz Leończyk, przewodniczący komisji nauko-

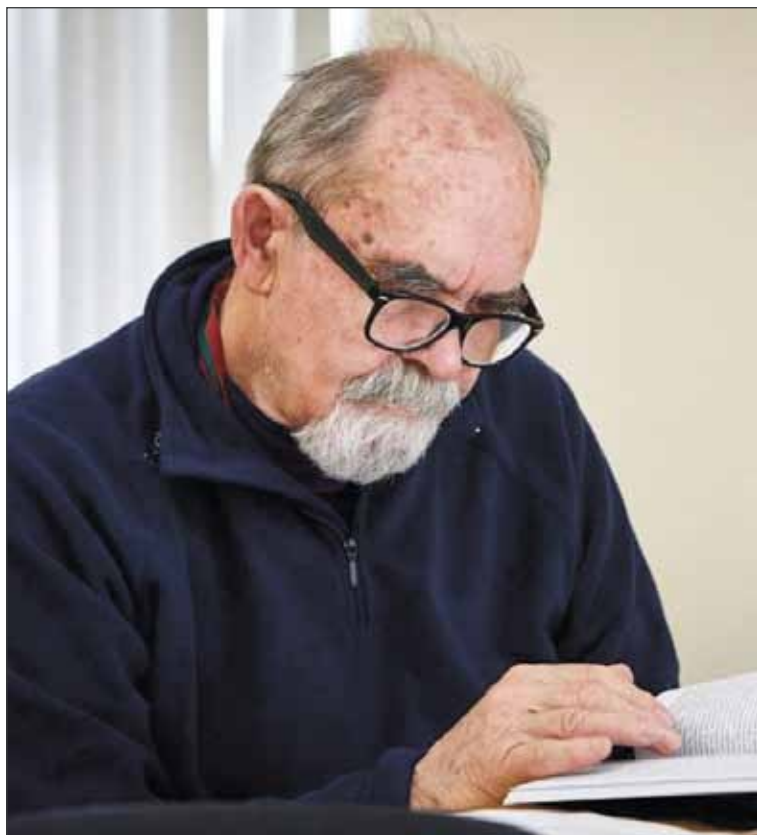
wej OFPNKA „Kongres Polaków w Rosji”, redaktor pisma „Rodacy” i portalu rodacynasyberii.pl

To wydarzenie bezprecedensowe, bo drugie w takiej skali i wadze problemowej w naszej historii spotkanie środowisk polonijnych i wszystkich zaangażowanych instytucjonalnie i emocjonalnie w tą tematykę. Pierwsze odbyło się w Watykanie w roku 1990, wówczas na zaproszenie Ojca Świętego Jana Pawła II, po odzyskaniu przez Polskę niepodległości, kiedy to dyskutowano o możliwych relacjach Polaków mieszkających za granicą z Ojczyzną.

*Zdjęcia: Agata Pawłowska
© Polonijna Agencja Informacyjna SWP*

85. urodziny Anatola Niechaja

17 lutego swoje 85. urodziny obchodził Anatol Niechaj – petersburski tłumacz literatury polskiej na język rosyjski, członek Związku Tłumaczy Rosji. Wśród jego przekładów są wiersze Krzysztofa Kamila Baczyńskiego i Krystyny Krahełskiej, Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego i Jana Sztaudyngera, Władysława Broniewskiego i Juliana Tuwima, Tadeusza Różewicza i Wisławy Szymborskiej oraz wielu innych poetów. Anatol Niechaj tłumaczył również eseistykę Czesława Miłosza i Zbigniewa Herberta, wspomnienia Beaty Obertyńskiej i ks. Jana Twardowskiego. Jest jednym z redaktorów i autorów serii „Polonica Petropolitana” poświęconej śladom polskim w Sankt Petersburgu, założycielem i kierownikiem Klubu Przyjaciół Polskiej Książki im. Agnieszki Osieckiej, redaktorem portalu literackiego „Dom Polski”, aktywnym uczestnikiem polskiego życia kulturalnego w mieście nad Newą. Został wyróżniony odznaką honorową „Zasłużony dla Kultury Polskiej” i Krzyżem Kawalerskim Orderu Zasługi Rzeczypospolitej Polskiej. Życzymy panu Anatolowi długich lat życia, dużo zdrowia i kolejnych sukcesów twórczych!

Instytut Polski w Sankt Petersburgu

Zdjęcie: Denis Szczegłow

Jubileusz Edwarda Koczergina

22 września swoje 85. urodziny obchodził Edward Koczergin – wybitny petersburski/rosyjski scenograf teatralny polskiego pochodzenia, autor ponad 300 realizacji w teatrach Rosji i innych krajów, główny scenograf Wielkiego Dramatycznego Teatru im. G.A. Towstonogowa w Sankt Petersburgu, profesor Petersburskiej Akademii Sztuk Pięknych, laureat prestiżowych nagród państwowych i międzynarodowych, wyróżniony odznaką honorową „Zasłużony dla Kultury Polskiej” i Krzyżem Kawalerskim Orderu Zasługi Rzeczypospolitej Polskiej. W 2010 r. zbiór opowiadań E. Koczergina „Lalka Anioła. Z teki rysownika” został przetłumaczony na język polski. Natomiast w 2017 r. natomiast ukazały się w Polsce wspomnienia z dzieciństwa w czasach stalinizmu, poszukiwaniu aresztowanej przez władzę Mamy Broni – Polki, które artysta zawarł w książce „Ochrzczeni krzyżami”.

Panu Edwardowi Koczerginowi składamy gratulacje z okazji jubileuszu i życzymy kolejnych sukcesów twórczych, dużo zdrowia i wszelkiej pomyślności!

Fot.: Denis Szczegłow

MOSKWA

W sobotę 12 lutego 2022 r. w „Domu Narodowości” w Moskwie odbył się Zjazd Statutowy Kongresu Polaków w Rosji zwołany w celu zatwierdzenia poprawek w statucie Kongresu zgodnie z nowymi wymogami prawnymi w ustawodawstwie Federacji Rosyjskiej o organizacjach społecznych. Oprócz tego poruszono najważniejsze problemy związane z funkcjonowaniem organizacji polonijnych:

- nauczanie języka polskiego (referowała Lilia Szyszko);
- praca z młodzieżą (referowała Helena Rogaczykowska);
- popularyzacja kultury polskiej i obyczajów (referowała Wanda Jarmolińska);
- finansowanie działalności statutowej organizacji (referowała Halina Subotowicz-Romanowa).

Dyskutowano także na temat planów na 2022 rok w zakresie kultury

i sportu, m. in. o kursie metodycznym dla nauczycieli polonijnych, polonijnym meczu piłkarskim i kolejnej edycji dyktanda z języka polskiego.

Podłączenie w formacie online na platformie ZOOM miało miejsce w godz. 16.00–18.00 i było dopasowane dla 40 delegatów w strefie czasowej

od Kamczatki do Kaliningradu. Posiedzeniu przewodniczyła prezes Kongresu Polaków w Rosji Halina Subotowicz-Romanowa. Po zatwierdzeniu porządku obrad, wybraniu sekretarza i komisji skrutacyjnej delegacji procedurą głosowania przyjęli czterdziestoma głosami poprawki w statucie Kongresu Polaków w Rosji.

Rekord WOŚP

30 stycznia 2022 r. Moskiewska Narodowo-Kulturalna Autonomia Polaków „Dom Polski” wzięła udział w 30. Finale Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy (WOŚP).

W organizacji Finału WOŚP bierze udział około 1 700 lokalnych sztabów tej fundacji. Działają nie tylko w Polsce, ale również poza jej granicami. Jeden ze sztabów WOŚP powstał w Moskwie w ramach klubu miłośników języka polskiego i od siedmiu lat prowadzi go Bogna Elizarova. Pierwszy Finał odbył się w stolicy Rosji w 2019 roku.

Celem jubileuszowej zbiórki było zapewnienie najwyższych standardów diagnostyki i leczenia wzroku u dzieci. To pierwsza zbiórka dedykowana dziecięcej okulistyce, ale w ramach Programu Zapobiegania i Leczenia Retinopatii Wcześniejków, który WOŚP wspiera od 20 lat, już przebadano blisko 255 tysięcy dzieci, a wzrok uratowano 10,6 tys. dzieci.

30. Finał WOŚP w Moskwie odbył się w przestronnym atrium przy ulicy Marksistkaja 34. Na gości czekały licytacje (m. in. książka z dedykacją Olgi Tokarczuk i koszulka z autografem piłkarza Roberta Lewandowskiego), kiermasz polskich produktów, konkursy wiedzy o Polsce, dobra muzyka, a przede wszystkim radosna atmosfera.

Sztab w Moskwie działał w formie hybrydowej. To ukłon w stronę tych osób, które nie mogły pojawić się osobiście na imprezie finałowej. Obrona strategia sprawdziła się wyśmienicie. Na cele 30. finału w stolicy Rosji zebrano w sumie 41 342,04 PLN czyli ok 782 993 RUB! Absolutny rekord!

Na podstawie: Dom Polski w Moskwie, PAI, WOŚP

• Dożynki 2022 w Moskwie.

Historia dożynek. Słowiańskie zwyczaje w Święto Plonów

Dożynki to uroczyste święto, które jest związane z ziemią i jej plonami. Obchody tego wydarzenia przypadają na okres, gdy opustoszały już pola i praca na nich się skończyła. Jest to oczywiście pora pełna radości z dobrze wykonanej pracy i urodzajnego zbioru.

Wytchnienie

Praca w gospodarstwach rolnych, tak naprawdę nigdy się nie kończy, lecz koniec żniw daje pewnego rodzaju wytchnienie. Gdy zebrane zboże leży już bezpiecznie w stodołach, chłopi i ich rodziny mają wyjątkową okazję do świętowania.

Zakończenie zbiorów celebrowano od niepamiętnych czasów. Gdy ludzie nauczyli się uprawiać ziemię, udane żniwa były wielkim wydarzeniem. Słabe zbiory oznaczały nie tylko brak dochodów i mogły skazać całe rodziny na głód podczas nadchodzącej zimy. Nie dziwi więc fakt, że w chwili gdy spichlerze

wypełnili się jedzeniem, dawni mieszkańcy wsi wyrażali swoją radość przez urządzenie zabaw i wszelkiego rodzaju ceremonii mających podziękować Bożej Opatrzności za łaski związane ze żniwami.

U pierwszych Słowian

Pierwsi Słowianie traktowali pory roku jak boskie istoty. Według ich wierzeń, odchodzące lato pozostawiało dla ludzi swoje dary. Były to zboża, owoce z sadów, zwierzęta w lasach i ryby w rzekach. Dlatego też słowiańskie ceremonie związane z końcem lata przewidywały podziękowania dla różnych bóstw, które błogostawiły ludność słowiańską w pokarm na okres zimy. Zwyczaje słowiańskie polegały przede wszystkim na dzieleniu się z bogami tym wszystkim, co było zebrane z polnej niwy. Dlatego też w podskokach i śpiewach, ochoczo zanoszono bogom to, co pierwsze było zżęte z pola.

Święta plonów

Święto plonów czyli po prostu „spasy”, to ceremonia związana z takim okresem, w którym część zbóż zebrano do stodół, a część jeszcze była na polach. Najwcześniej przygotowywano tak zwane „spasy” miodowe. Wówczas to zbierano z pasiek miód, który był przez pszczoły wytworzony w okresie lata i pierwszą jego łyżkę wlewano na szczęście wokół najstarszego ula. Zwyczaj ten zapewniał dobre zbiory miodu w roku następnym. Z okazji „spasów” zapraszano także gości do domów i częstowano panie wypiekami na miodzie, a panów miodami pitnymi. W tym czasie powstawały przeróżne produkty pszczele, takie jak woski i maści lecznicze.

Spasy jabłkowe

Podczas „spasów” jabłkowych święcono wszelkie owoce, takie jak popularne gruszki, śliwki i przede wszystkim jabłka. Za czasów słowiańskich składano

Prezentacja w Siedlcach

14 czerwca 2022 r. na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach odbyła się promocja książki dr hab. Sergiusza Leończyka.

Monografia zatytułowana „Mniejszość polska w Federacji Rosyjskiej: uwarunkowania, stan aktualny i perspektywy” została opublikowana w ramach serii „Prace Instytutu Europy Środkowej”.

Link do książki: <https://ies.lublin.pl/prace/mniejszosc-polska-w-federacji-rosyjskiej-uwarunkowania-stan-aktualny-i-perspektywy/>

Podczas prelekcji autora wspierała studentka Instytutu Historii oraz członkini „Polonii” w Chakasji lic. Svetlana Goreva, która poinformowała jak Polacy w dalekim Abakanie dbają o zachowanie kultury i języka polskiego.

Po zakończeniu dyskusji przyszedł czas na kolejny bardzo miły punkt spotkania – wręczenie Szymonowi Kryńskiemu – studentowi Instytutu Historii UPH wyróżnienia za pracę licencjacką dotyczącą Polaków na Syberii.

Wyróżnienie za pracę magisterską również dotyczącą ludności polskiej na Syberii otrzymała absolwentka Instytutu Historii

mgr Edyta Sieczkiewicz. Wyróżnienia dla prac biorących udział w konkursie, promotorem których był dr hab. Sergiusz Leończyk, przekazał Związek Sybiraków Oddział Warszawa-Mokotów.

Red.

bogom najdorodniejsze owoce spalając je na ołtarzach dziękczynnych. Natomiast w czasach chrześcijańskich, kapłan święcił owoce, aby spożyli je ludzie z danej wioski na szczęście i na zdrowie. Także zbiory owoców leśnych dobiegały końca. Suszono wówczas grzyby i szykowano przetwory z jagód i jeżyn.

Spasy zbożowe

To właśnie one oznaczały koniec wszelkich zbiorów. W tym czasie, który nazywano też „spasówką chlebną” objadano się kołaczami i innymi wypiekami powstałymi z dopiero co zebranego ziarna. Uważano bowiem, że świeże ziarno, z którego wypieka się pieczywo, zapewni ludziom zdrowie i wszelkie błogostawieństwo niebios. Od tych „spasów” uważano chleb za święty, bo on jest wynikiem błogostawieństwa Boga.

Święto Leszego

W niektórych częściach Europy, w tym samym czasie obchodzono święto Leszego, czyli bóstwa lasu. Było to święto, które celebrowali młodzi ludzie. Spotykali się wówczas w leśnych ostępach,

by bawić się przez całą noc pijąc młode wino, śpiewając i jedząc świeży chleb.

Dla Światowida

W czasach słowiańskich głównym bogiem, któremu dziękowano za urodzaj i powodzenie w zbiorach był Światowid. Na kilka dni przed rozpoczęciem obrzędów dożynkowych, stawiano przed jego posągiem napętniony po brzegi kielich. W jego wnętrzu był sfermentowany miód. Jeżeli w ciągu kilku dni napoju w kielichu ubyło, była to zła wróżba, dotycząca przyszłorocznych zbiorów. Jeśli zaś poziom miodu utrzymał się, wówczas rozpoczynano uroczystą zabawę.

Święto plonów w Polsce

Święto to ma bardzo długą i bogatą historię. Ważnym elementem obchodów dożynkowych, było splatanie tak zwanego wieńca. Był on wyplatany z ostatnich łanów zboża, które zostawiano na polu. W wieńiec wplatano owoce, kwiaty i inne dary ziemskiej niwy. Zdarzało się również, że wieńiec przybierał formę korony, w którą wsadzano również do-

mowe ptactwo, które po zakończeniu wszelkich dożynkowych ceremonii wypuszczano. Wieniec takowy, niesiony był przez pola aż do dworu właściciela ziemskiego, który przyjmował go, by w zamian obdarowywać chłopów kołaczem i solą. Po takowej ceremonii rozpoczynała się wspólna biesiada, w której brali udział wszyscy pracownicy ziemskiej niwy jak i gospodarze.

Ostatnia kępa

Na polu starym zwyczajem zostawiano wąski pas zboża po to, by ziemia nie zapomniała o swoich obowiązkach i zachowała ciągłość urodzaju. Zwyczaj ten w niektórych miejscach naszego kraju, nazywany był przepiórką. Bo tam właśnie gnieździł się ten rodzaj ptactwa. Z czasem chłopcy oczywiście ci zamożniejsi, zaczęli obchodzić święto plonów we własnym gronie, pomijając ubogich mieszkańców wiosek. Był to pokaz dumy z bycia rolnikiem. Po wojnie, gdy terytorium kraju zmieniło strukturę, zaczęto organizować dożynki gminne, powiatowe, a często też i parafialne.

Ewa MICHAŁOWSKA-WALKIEWICZ

Uroczyste obchody

MOSKWA

W dniu 26 sierpnia 2022 roku w Moskwie odbyły uroczystości obchodów Święta Obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej – głównej świątyni Polaków, zorganizowane przez Związek Organizacji Polskich „Jedność” w Rosji.

Dla wszystkich Polonusów jest szczególnie ważne poczucie wspólnoty narodowej i religijnej. Uczestnikami uroczystości byli nie tylko Polacy, mieszkający w stolicy rosyjskiej, lecz również Rodacy, którzy przyjechali z innych regionów, w tym prezesi dziesięciu organizacji polonijnych. Kilkadziesiąt osób było obecnych na Mszy Świętej, która odbyła się w Katedrze

Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny. Msza była prowadzona przez wikarego parafialnego o. Iwana Kolesnikowa oraz ks. Dariusza Gojkę SDB (z Zakonu Salezjanów). Niektórzy uczestnicy spotkania założyli polskie stroje ludowe.

Po Mszy odbyło się uroczyste spotkanie polonijne. Członkowie ogólnorosyjskiego zrzeszenia Związek Organizacji Polskich „Jedność” rozmawiali o swoich planach. Jeden z najważniejszych celów to stworzenie encyklopedii „Polacy w Rosji”. Dyrektor Muzeum Rzymsko-Katolickiego Archidiecezji Matki Bożej w Moskwie – dr Witalis Zadworny jako prezes Polonijnej Rady Naukowej przy ZOP „Jedność” określił koncepcję encyklopedii.

Podczas zebrania polonijnego odbyła się uroczystość przekazania eks-

ponatów, zebranych przez członków ZOP „Jedność”, do Muzeum Rzymsko-Katolickiego Archidiecezji Matki Bożej w Moskwie: kopia pieczęci parafii pod wezwaniem Najświętszej Marii Panny Różańcowej i Świętej Barbary w Jekaterynodarze (Krasnodarze) oraz książka „Jadwiga: Święta Królowa na Polskim Tronie” autorstwa biskupa Władysława Bandurskiego (Kraków, 1910) z kolekcji prywatnej śp. Romualda Skokowskiego – znanego działacza polonijnego z Krasnodaru.

W uroczystościach uczestniczyli Zastępca Ambasadora Rzeczypospolitej Polskiej w Federacji Rosyjskiej – pan Radca-Minister Jacek Śladewski oraz prezes ZOP „Jedność” dr Aleksander Sielicki.

Inf. ZOP „Jedność”

W dniu 3 września 2022 roku w Ogrodzie Saskim w Warszawie Para Prezydencka Rzeczypospolitej Polskiej zainicjowała tegoroczną światową akcję Narodowe Czytanie. Celem akcji jest pragnienie zjednoczenia Polaków z całego świata, pogłębienia znajomości literatury narodowej, w której obszernie fragmenty dzieł odczytywane są publicznie, również w środkach masowego przekazu.

W roku bieżącym czytamy dzieła Wielkiego Wieszczki Adama Mickiewicza ze zbioru „Ballady i romanse”, wydanego w Wilnie w roku

1822, uważanego za początek polskiego romantyzmu – rżenia polskiej świadomości narodowej.

Z okazji 200-letniego jubileuszu wydania zbioru poetyckiego, stanowiącego podwalinę epoki romantyzmu w literaturze polskiej Sejm RP ogłosił rok 2022 – Rokiem romantyzmu polskiego.

Polacy w Rosji, zjednoczeni w ogólnorosyjskim Związku Organizacji Polskich „Jedność” podjęli inicjatywę patriotyczną i zorganizowali cykl czytań na całym obszarze Federacji Rosyjskiej.

W dniu 10 września 2022 roku odbyło się czytanie w Moskwie, w którym główną rolę odegrali członkowie Moskiewskiej Organizacji Polonijnej

MOSKWA

Maryli”, „Rękawiczka”, „Moja Pieszczotka”, „Do przyjaciół”, „Niepewność”, „Romantyczność”, „Przyjaciele”, „Pierwiosnek”.

W okolicznościowym wystąpieniu Ambasador podkreślił znaczenie akcji dla promocji polskiej kultury i języka polskiego. Z Jego inicjatywy uczestnicy uczcili minutą ciszy zmarłą dwa dni temu Królową Elżbietę II, która jak stwierdził Ambasador była i pozostanie autorytetem dla wielu ludzi, podobnie jak nasz Narodowy Wieszcz Adam Mickiewicz.

Wszyscy goście otrzymali na pamiątkę dzisiejszego czytania okolicznościowe

Polacy w Rosji czytają Mickiewicza

„Jedność” oraz Polonusi z Krasnodaru, Niżniego Nowogrodu, Noworosyjska i Soczi. W imprezie wzięł udział Ambasador RP w Federacji Rosyjskiej pan Krzysztof Krajewski wraz z Małżonką panią Aldoną Krajewską. Tegoroczne czytanie zostało zainaugurowane przez Parę Ambadorską, która zinterpretowała balladę „Powrót taty”. W repertuarze imprezy znalazły się także inne utwory Wieszczki: „Kurhanek

kubki wykonane przez Ambasadę RP w Moskwie promujące Rok Polskiego Romantyzmu. Autorką projektu graficznego jest polska artystka Natalia Łukomska.

Swoją kolejną akcją Czytania Narodowego kontynuowały organizacje członkowskie Związku Organizacji Polskich „Jedność” w Kazaniu, Krasnodarze, Niżnim Nowogrodzie, Permie, Rostowie nad Donem i Włodzimierzu.

Inf. ZOP „Jedność”

KRASNOGORSK

Art Folk Rosji

11 września 2022 r. w Krasnogorsku obwodu moskiewskiego odbył się festiwal Art Folk Rosji, w którym udział wzięli Federalna Narodowo-Kulturalna Autonomia Polska „Kongres Polaków w Rosji” i Moskiewska Narodowo-Kulturalna Autonomia „Dom Polski”. W miejskim parku działało pięć placówek – „Tradycje”, „Mistrzowie”, „Kuchnia narodów Rosji”, „Gry ludowe” i osobna placówka „Festiwal Szarlotki”.

Na festiwalu można było zapoznać się z profesjonalną i amatorską kreatywnością, sztuką użytkową różnych kultur narodów Rosji, skosztować różnych kuchni i grać w ludowe gry. Dom Polski brał udział w pracach placówek „Kuchnia narodów Rosji” i „Tradycje”. Na Festiwalu wystąpiły także Roma Jadzińska-Alper, która podbiła serca publiczności oraz zespół „Baški”.

Inf. MNKA „Dom Polski”

MOSKWA

Wydarzenia w „Domu Polskim” Pamięci pochowanych pod Moskwą

3 września 2022 roku członkowie Moskiewskiej Narodowo-Kulturalnej Autonomii Polaków „Dom Polski” tradycyjnie odwiedzili cmentarz wojenny w Krasnogorsku znajdujący się niedaleko dawnej Szkoły Antyfaszystowskiej by uczcić pamięć pochowanych tam Polaków ze Śląska i Pomorza. Z mieszkańców tych regionów w znaczącej części składała się 3 Polska Dywizja Piechoty im. Romualda Traugutta 1 Armii Polskiej w ZSRR. Uczczono również pamięć zmarłej w 1947 roku i pochowanej w tym miejscu księżnej Anny Radziwiłł z domu Lubomirskich.

Konferencja nauczycieli polonijnych

14 października 2022 roku w Moskwie odbyła się konferencja nauczycieli polonijnych, w której uczestniczyło trzydzieścioro pedagogów z całej Rosji.

W wydarzenie zorganizowane przez Kongres Polaków w Rosji we współpracy z Wydziałem Konsularnym i Polonii otworzył Ambasador Nadzwyczajny i Pełnomocny RP w Moskwie Krzysztof Krajewski. Złożył on życzenia z okazji Dnia Edukacji Narodowej i wypowiedział słowa uznania za wysiłek w krzewieniu polskiej tradycji, języka i kultury narodowej. Podziękował też za owocną współpracę prezes FPANK „Kongres Polaków w Rosji” p. Halinie Subotowicz-Romanowej, która była obecna na konferencji.

Podczas spotkania omawiano rozmaite zagadnienia oświaty polonijnej w Rosji, w szczególności aktualny stan nauczania dzieci polonijnych języka polskiego, potrzebę zachęcania młodego pokolenia do pielęgnowania polskości i podtrzymywania ciągłości organizacji polonijnych. Zebrani mieli okazję do bezpośredniej wymiany doświadczeń pedagogicznych.

W ramach konferencji odbyło się szkolenie w zakresie metodyki zdalnego nauczania i uczenia się języka polskiego jako obcego w szkołach polonijnych poprowadzone on-line przez specjalistę z Ośrodka Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą.

Prezentacja książki

17 września 2022 roku w Domu Narodów Rosji odbyła się prezentacja książki Renaty Pietiuszenko «Поляки Москвы. История, люди, адреса» („Polacy Moskwy. Historia, ludzie, adresy”). Pokazane zostały miejsca historyczne związane z życiem i działalnością polskiej inteligencji twórczej w rosyjskiej stolicy.

Inf. MKNA „Dom Polski”

Rozpoczęcie roku szkolnego

15 września 2022 r. w „Polonii” Republiki Chakasji w Abakanie odbyło się zebranie, poświęcone inauguracji szkolnego i twórczego roku. Na otwarciu roku z przywitaniem do członków organizacji zwrócili się kierownik szkoły Olga Siedych, przewodnicząca zarządu „Polonii” i choreograf zespołu „Syberyjski Krakowiak” Marina Kożewnikowa-Stankowska. Został zaprezentowany plan roku szkolnego oraz projekt działań twórczych

na jesień 2022 i na rok 2023. Marina Kożewnikowa zaprezentowała z udziałem gości „Walc Romantic”. Olga Siedych zaprezentowała krótką lekcję języka polskiego. Zespół „Kwiaty” wykonał polską pieśń o kwiatach, natomiast grupa wokalna „Krakowianka” zaśpiewała o miłości. Rodzina Kowal wykonała choreograficzną suitę „Rzeszowską”. Zebranie zakończyło się za wspólnym stołem przy picciu herbaty.

Informacja i zdjęcia red.

АБАКАН

Polski Sybir w kazachstańskich archiwach

Rozpoczyna działalność Polsko-Kazachstańska Komisja Historyczna – forum współpracy między badaczami przeszłości z obu krajów. Przyniesie ona nowe możliwości pogłębienia naszej wiedzy o Polakach wywiezionych na Wschód.

Akt powołania Komisji podpisany został uroczystie 6 czerwca w Muzeum Pamięci Sybiru. Przewodniczącym Komisji reprezentującym stronę polską jest prof. Wojciech Śleszyński, dyrektor MPS. Ze strony kazachskiej akt sygnował jako przewodniczący prof. Ziyabek Kabuldinow, dyrektor Instytutu Historii i Etnologii przy Komitecie Nauki Ministerstwa Edukacji i Nauki Republiki Kazachstanu w Ałmaty. Sekretarzami są dr Manara Kalybekova z tegoż Instytutu i dr Dmitriy Panto z Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku.

W posiedzeniu wziął udział Sergiusz Leończyk, profesor historii Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach, redaktor pisma „Rodacy”, wiceprezes KNOO „Polonia” Republiki Chakasji (m. Abakan).

Badania dotyczące historii sowieckich represji wobec obywateli polskich od dawna napotykają wiele problemów ze strony władz Federacji Rosyjskiej.

W ostatnim czasie, z uwagi na sytuację polityczną, dostęp do archiwów rosyjskich stał się praktycznie niemożliwy. Nie oznacza to jednak końca pracy historyków zajmujących się dziejami Polaków na Wschodzie.

Spośród co najmniej 330 tysięcy Polaków wywiezionych w głąb ZSRS w ramach czterech wielkich deportacji z lat 1940–41 ogromna część trafiła do Kazachstanu. Dzięki współpracy naszego Muzeum z instytucjami kazachskimi, przed badaczami polskimi otwierają się

szerokie perspektywy. Muzeum Pamięci Sybiru stanie się dzięki temu wiodącą instytucją w zakresie dalszych badań nad Polakami w Kazachstanie.

Gościem uroczystości była, obok wspomnianych wyżej historyków, Nadieżda Kubik z Państwowego Archiwum Obwodu Pawłodarskiego. To obwód, do którego trafiła ogromna liczba polskich rodzin deportowanych w latach 1940–41 przez Sowieców. Jak mówi prof. Kabuldinow, kazachskie dokumenty pozwolą nie tylko na poszerzenie naszej ogólnej wiedzy o wywiezionych, ale wręcz zrekonstruowanie losów poszczególnych rodzin.

– Współpraca w ramach Komisji Polsko-Kazachstańskiej pozwoli nam ustalić konkretne listy deportowanych do Kazachstanu wraz z ich rozmieszczeniem w poszczególnych obwodach – zapowiada z kolei prof. Wojciech Śleszyński.

Zainaugurowana w Białymstoku współpraca dotyczyć będzie również innych zagadnień wiążących się bezpośrednio z polską obecnością na Wschodzie, począwszy od czasów XVIII i XIX-wiecznych zesłań aż po losy licznej polskiej diaspory, żyjącej do dziś w Kazachstanie. Szacuje się, że w Kazachstanie żyje dziś ok. 29 tysięcy Polaków. Wraz z tymi, którzy w czasach sowieckich zarejestrowani zostali np. jako Ukraińcy, kazachskich potomków polskich deportowanych rodzin może być nawet 100 tysięcy.

Inf. Muzeum Sybiru w Białymstoku

Zespół „Gaik” – najstarszy zespół polonijny w Rosji

Zespół Tańca Ludowego „Gaik” należy do najstarszych zespołów polonijnych w Rosji. Powstał w roku 1990 przy Stowarzyszeniu Kulturalno-Oświatowym „Polonia” im. Adama Mickiewicza w Sankt Petersburgu. Nazwa Zespołu pochodzi od słowiańskiego obrządku, symbolizującego przywitanie wiosny. Z reguły, obchodzony jest po Wielkanocy lub na początku maja. Wtedy dziewczęta stroją gałąź (zwykle brzoźową) wstążkami, dzwoneczkami i innymi ozdobami. Nieraz u góry mocowana jest symbolizująca wiosnę lalka – dziewczęta obnoszą gaiczek po wsi, chodząc ze śpiewem od domu do domu. Przedtem w rzece często się topi Marzannę – symbol zimy.

Członków „Gaika” łączyło pragnienie głębszego poznania polskiej kultury, tradycji i obyczajów Polski, poznawanych przez nich na lekcjach języka polskiego prowadzonych m.in. przez Jadwigę Frolową. Nauczanie języka polskiego w Petersburgu rozpoczęło się jeszcze w 1988 r. z inicjatywy pań Teresy Konopielko oraz śp. Wiesławy Sawinowej, która została kierowniczką powstałej wkrótce „Małej Polonii” (obecnie jej spadkobierczynią jest Polska Macierz Szkolna w Sankt Petersburgu), niedzielnej szkółki, zrzeszającej dzieci i młodzież pochodzenia polskiego (istniejącego obok SKO „Polonia”) – miała ona sprostać rosnącemu zapotrzebowaniu na kursy polskiego, których nie potrafiła już zaspokoić powstała wcześniej szkółka, na zajęcia do której

uczęszczali wszystkie grupy wiekowe (na niektórych petersburskich zajęciach polonijnych liczba uczniów przekraczała 70!). W „Małej Polonii” pracowały m.in. Jadwiga Anders, już wzmiankowana Jadwiga Frolowa czy Irena Romanowska, druga po pani Sawinowej kierowniczką szkółki. Wielu z ich uczniów wstąpiło do „Gaika”. Debiut sceniczny Zespołu przypadł na 25 października 1990 r., kiedy to odbył się pierwszy koncert „Gaika” przed publicznością.

Dzięki wysiłkom Teresy Konopielko, Walentyny Gnatyszynej-Perkowskiej oraz ówczesnego dyrektora Tagi Machmudowicza Husejnowana bazie funkcjonującej od 1948 r. szkoły № 216, w roku 1991 powstała (jedyna o takim profilu w Federacji Rosyjskiej) szkoła średnia z rozszerzonym nauczaniem języka polskiego. W 1998 roku szkoła otrzymała patrona – Adama Mickiewicza. Z inicjatywy Konsulatu Generalnego RP na czele z Konsulem Generalnym RP Jerzym Skotarkiem, Konsul ds. kultury Izabeli Jarosińskiej oraz SKO „Polonia” przy gmachu szkoły postawiono popiersie poety. W szkole przez jakiś czas funkcjonował też „Gaik”. Później Zespół miał swoją siedzibę w Centrum Kultury „Troicki”, obecnie stacjonuje zaś w Domu Kultury „Rybacki”.

„Gaik” zawsze aktywnie występował nie tylko w Rosji, lecz także za granicą. Zespół pojawiał się m.in. na: Międzynarodowym Festiwalu Polonijnych Zespołów Folklorystycznych w Rzeszowie (w latach 1993 i 1996) oraz na Dziecięcym Festiwalu Polonijnych Zespołów Folklorystycznych w Iwoniczu Zdroju

(w latach 1994, 1997, 2000, 2003 czy 2015...), w roku 1997 zespół koncertował w Budapeszcie (w trakcie wyjazdu do stolicy Węgier „Gaik” włączył do swego repertuaru efektowny czardasz).

Założycielką i niezmienną kierowniczką Zespołu pozostaje pani Natalia Szykier, odznaczona Krzyżem Kawalerskim Orderu Zasługi Rzeczypospolitej Polskiej, Krzyżem Oficerskim Orderu Zasługi Rzeczypospolitej Polskiej, Zasłużony dla Kultury Polskiej oraz Medalem Komisji Edukacji Narodowej. Wieloletnia kierownik artystyczny i choreograf Zespołu Natalia Szykier (wcześniej Baranowa) jest również Zasłużoną dla Kultury Polski. Współcześnie choreografem zespołu oraz drugą jego kierowniczką jest Maria Bałaszowa.

Zespół współpracował z polskimi choreografami: Alicją Haszczak z Rzeszowa, Sławomirem Mazurkiewiczem z Łodzi, Henrykiem Manieckim z Poznania oraz Czesławem Kujawskim z Elbląga czy Piotrem Zalipskim z Warszawy (zespół „Mazowsze”).

Dzięki pracy członków „Gaika”, Zespół dorobił się bardzo bogatego repertuaru. Wśród tańców polskich można wyliczyć suity: łowicką, kurpiowską, lubelską, kaszubską, podlaską, przeworską, warmińską, opoczyńską, wielkopolską, biłgorajską, rzeszowską, żywiecką – jak też wszystkie polskie tańce narodowe: krakowiak, polonez, mazurkę, kujawiak, oberek. Prócz polskich, Zespół wykonuje też tańce: mołdawskie, białoruskie, ukraińskie, rosyjskie czy mołdawskie. Wykonuje pieśni patriotyczne, ludowe i obrzędowe. Prezentuje ludowe zwyczaje i tradycje, wystawia dożynki, jasełka itp. Warte uwagi jest też garderoba zespołu: stroje są autentyczne, wiele z nich sprowadzono wprost z Polski, a część damskich sukien łowickich ma blisko 100 lat!

W trakcie swojego istnienia „Gaik” wychował kilka pokoleń tancerzy. Dziesięciu członków Zespołu ukończyło kursy tańca ludowego w Polsce – niektórzy z nich zostali kierownikami własnych zespołów folklorystycznych. W szczytowych okresach na zajęcia uczęszczało blisko 50 osób w wieku od 5 do 35 lat. Współcześnie Zespół posiada trzy grupy wiekowe: przedszkolną, szkolną oraz starszą – i formalnie podzielony jest na dwa zespoły: pierwsze dwie grupy składają się na Dziecięcy Zespół Tańca Ludowego „Gaik” (który zrzesza obecnie 20 dzieci), grupa starsza zaś tworzy Zespół Polskiej Piosenki Ludowej i Tańca „Gaik” (do którego uczęszcza 15 osób).

W 2020 roku zespół „Gaik” obchodził swoje trzydziestolecie, a wiosną tego samego roku otrzymał tytuł „Ludowego Kolektywu Sztuki Amatorskiej”.

Teraz pozwolę sobie na odrobinę prywaty, gdyż sam miałem przyjemność należeć do Zespołu.

Moja przygoda z „Gaikiem” rozpoczęła się w marcu 2014 r., kiedy to, uczęszczając do działającego jeszcze wówczas w Petersburgu „Domu Polskiego”, zauważyłem w nim ogłoszenie o naborze do zespołu folklorystycznego. Postanowiłem wypróbować swych sił i przyszedłem na próbę. Nie mogę powiedzieć, że bym kiedykolwiek był bardzo dobrym tancerzem. Mimo to cierpliwie mnie uczono: całkiem szybko, jak na kogoś, kto nigdy przedtem nie tańczył, opanowałem kilkadziesiąt układów i jeszcze w 2015 roku zatańczyłem na Jubileuszu 25-lecia „Gaika”. Był to wspaniały koncert, ale niestety nie mogłem wziąć w nim udziału w takim wymiarze, jak inni, bardziej doświadczeni zespołowicze. Z czasem udało mi się opanować więcej układów i wykonywać do 5–6 w trakcie jednego koncertu. Za to, że udało mi się to osiągnąć, nawet będąc osobą bardzo fizycznie niezdolną (podobnie jak chyba większość polonistów, próbujących zajmować się językiem, o wiele więcej czasu spędzam z książką, niż na świadomej pracy ze swym ciałem), jestem Zespołowi niezmiernie wdzięczny.

Dzięki zespołowi „Gaik” zwróciłem uwagę na różnice w mowie z różnych regionów Polski – moje (powstałe w dużej mierze poprzez zajęcia w Zespole) zainteresowanie polską piosenką ludową sprawiło, że później zająłem się też dialektologią, z którą teraz wiąże swą przyszłość, Zespół odegrał więc w moim życiu bardzo istotną rolę. Dzięki Jego wsparciu było mi też łatwiej wyjechać na studia do Polski.

Byłem aktywnym członkiem „Gaika” do roku 2017, kiedy to, opuszczając Petersburg, wyjechałem do Warszawy, gdzie studiuję i pracuję po dziś dzień. Nie zerwałem jednak kontaktów z zespołowcami i zawsze byłem chętnie zapraszany do udziału w występach, gdy odwiedzałem rodzinne strony. Wiem, że gdybym przyjechał teraz, zawsze mógłbym przyjść na próbę do „Gaiku” i zostać w Nim z radością przywitany.

Paweł SZUTOW,
student polonistyki UW,
były członek Zespołu „Gaik”

Dni kultury polskiej na ziemi baszkirskiej

Tradycyjnie w maju odbyły się Dni Języka Polskiego i Kultury w Republice Baszkortostan. Miały one miejsce w ramach świętowania Dni Słowiańskiego Piśmiennictwa i Kultury.

W 2022 roku obchody tych Dni z okazji Roku narodowościowej sztuki i niematerialnego dziedzictwa narodów Rosji, 25. lecia Centrum kultury polskiej i oświecenia Republiki Baszkortostan, z okazji Roku romantyzmu w Polsce i 180. rocznicy urodzin polskiej pisarki i poetki Marii Konopnickiej. Rozpoczęcie Dni miało miejsce 17 maja 2022 r. w twórczej przestrzeni ART-Kwadrat i kawiarni

z najbardziej polską nazwą w Ufie – „Krzysztof”. Właśnie tam odbyło się praktyczne lektorium „Nie nudny polski”

19 maja 2022 r. w Gimnazjum Aksakowa nr 11 odbyło się spotkanie «Kawa czy herbata?». historyczno-kulturalne spotkanie poświęcone było tradycjom picia herbaty w Rosji i picia kawy w Polsce na podstawie utworów dwóch wieszczów – rosyjskiego Aleksandra Puszkina „Eugeniusz Oniegin” i polskiego Adama Mickiewicza „Pan Tadeusz”.

22 maja 2022 r. w kinie „Rodina” w ramach Klubu kino odbył się pokaz filmu w języku polskim „Vabank”.

27 maja 2022 r. w kawiarni „Krzysztof” odbył się również pokaz filmów

UFA

animowanych oraz wykład nt. „Animacja polska”.

Dni języka polskiego i kultury w Republice Baszkortostan miały swoje zakończenie 29 maja 2022 r. pięknym koncertem nauczycieli i uczniów szkoły polonijnej im. A. Pieńkiewicza. Na koncercie zabrzmiały współczesne piosenki w językach polskim, rosyjskim i angielskim. Uczestnicy wydarzenia zapoznali się z zespołami, które działają przy Szkole polonijnej w Ufie. W koncercie wzięli udział również studenci Baszkirskiego Państwowego Uniwersytetu Pedagogicznego im. M. Akmuły. W wykonaniu grupy studentów zacytowano wiersze A. Mickiewicza i M. Konopnickiej oraz zaśpiewano piosenkę „Życzenie” do muzyki F. Chopina. Ozdobą koncertu było wystąpienie zespołu polskiej pieśni i tańca „Zielony Gaj” w jaskrawych strojach ludowych różnych regionów Polski. Zespół ten wykonuje również muzykę na autentycznych ludowych instrumentach muzycznych sprowadzonych z Polski.

Uczestnicy koncertu mogli również podziwiać wystawę sztuki ludowej i użytkowej oraz wystawę portretów i cytatów wielkich Polaków pt. „Świat bez granic”.

**XI Ogólnorosyjskie
Dyktando
z Języka Polskiego**

